

Handläggare
Magdalena Möne
08-508 26 247**Till**
Trafiknämnden
2025-10-23

Akalla norra torg, permanent aktivering. Genomförandebeslut

Förslag till beslut

1. Trafiknämnden beslutar att godkänna trafikkontorets förslag till genomförande av projekt Akalla norra torg, permanent aktivering till en investeringsutgift om 14 miljoner kronor.
2. Trafiknämnden beslutar att ge trafikkontoret i uppdrag att genomföra upphandlingar samt teckna avtal inom ramen för genomförandebeslutet.
3. Trafiknämnden anmäler beslutet till Järva stadsdelsnämnd-nämnd.

Gunilla Glantz
FörvaltningschefUlrika Falk
AvdelningschefKarin Tufvesson Hjelmfeldt
Enhetschef

Sammanfattning

Trafiknämnden antog i februari 2025 ett samlat inriktningsbeslut för 2025 och 2026, för permanent aktivering av flera torg i fokusområden, dnr T2024-02494. Akalla torg var ett av de torg som ingick i beslutet.

Projektets syfte är att aktivera torget permanent och torget tillförs aktiviteter för alla åldrar och möbler som ger sittmöjligheter till en

bred målgrupp. Exempel på aktiviteter är boule, pingis, lekfulla betongdjur, konst och olika sittplatser. Ny växtlighet och fördröjning av dagvatten ska bidra till att Järva är bättre rustat för klimatförändring, både vad avser högre temperaturer och större regnmängder.

Riskerna bedöms begränsade och är huvudsakligen kopplade till hållfastheten i konstruktionen och byggtiden. Det som plockas bort från torget återvinns eller lagras i hög omfattning. Konsekvenserna bedöms bli positiva för jämställdheten och tryggheten.

Kontoret föreslår att trafiknämnden beslutar om genomförande av projekt Akalla norra torg, permanent aktivering. Genomförandebeslut till en investeringsutgift om 14 miljoner kronor. Hittills har 1,8 miljoner kronor bokförts i projektet för utredning, projektering och belysning. År 2025 kommer ytterligare 1 miljon kronor förbrukas samt 11,2 miljoner kronor under 2026. Projektet är delvis inrymt i nämndens utökade budgetram inom satsningen Permanent aktivering/fokusområden, men kommer också att finansieras inom kontorets långsiktiga budgetram inom offentliga rum och torginvesteringar.

Introduktion till projektet

Bakgrund

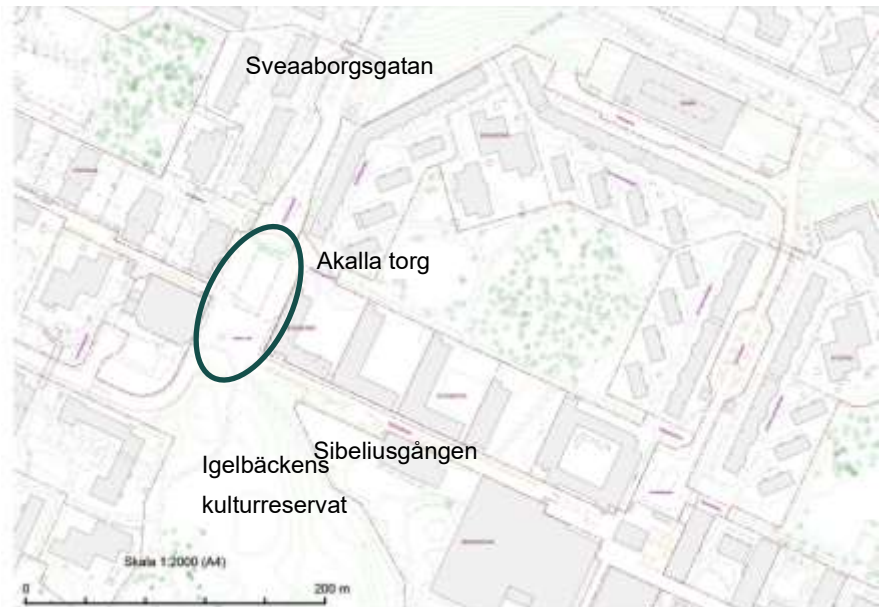
Trafiknämnden antog i februari 2025 ett samlat inriktningsbeslut för 2025 och 2026 för permanent aktivering av flera torg i fokusområden, dnr T2024-02494. Akalla torg var ett av de torg som ingick i beslutet.

Torget är ett av många jämgamla torg och en för stadsdelen viktig mötesplats. Vid en multikriterieinventering av Stockholms alla torg har behovet av åtgärder identifierats. Akalla torg har under två år varit sommartorg och därefter utvärderats. Som en del i att levandegöra staden är nästa steg en permanent förändring på torget.

År 2020 tog trafikkontoret fram ett gestaltningsprogram för Akalla centrum som inkluderade Akalla torg och busstorget.

Busstorget ligger under Akalla torg. Den 15 februari 2024 togs ett genomförandebeslut för upprustningen med trygghetsmedel (CM4) av de ytor trafikkontoret sköter på busstorget (Dnr T2023-03350). Målet med åtgärderna är ökad trygghet. Upprustning har genomförts av belysning och ytor och möbler som varit slitna har bytts ut.

Under 2024 fortsatte arbetet med att genomföra intentionerna i gestaltungsprogrammet för Akalla torg med fördjupat program och projektering av torget.

Figur 1, Översikt över del av Akalla med Akalla torg inringat. Akalla torg ligger vid Akalla norra t-baneuppgång.

Mål och syfte

Syftet med projektet är att genom att stimulera till mer aktivitet på torget öka den sociala hållbarheten. Genom att få fler människor och en bredare målgrupp och särskilt de idag underrepresenterade grupperna som barnfamiljer, kvinnor och barn att stanna till lite längre stunder på torget ökar tryggheten på torget. Även de som har svårt att röra sig eller orientera sig (rullstolsburna, eller folk med synnedsättning) ska kunna använda torget.

Målet är bland annat ökad naturlig skugga genom flera planteringsytor med träd. Målet är också att tillgängliggöra torget med många olika sittplatser som soffor, långbord, sittgrupper, hammockar och sittbara murar. Projektet innefattar också lek för alla åldrar med bouleyta, pingisbord, en vågig utformning av de sittbara murarna så att dessa också inbjuder till balanslekar, och annan lekfull möblering.

All plantering och möblering ska utan att förstöras kunna flyttas på tillfälligt, ifall bjälklag eller tätskikt behöver reoveras.

Befintlig situation

Torget ligger vid den norra uppgången från Akalla tunnelbanestation. Torget ligger på ett bjälklag av betong ovanpå

busstorg och tunnelbana. Överbyggnaden, det vill säga tjockleken mellan betongbjälklagets överyta och överytan på gångytan varierar men är generellt tunn (20-40 cm).

Torget har en stor öppen yta med smågatsten i bågmönster inramat av betongplattor. Ett stort skärmtak täcker nedgången till buss och tunnelbana. På vardera sidan om taket sträcker sig gångar med buskplanteringar innanför grantimurar, vilket ger en korridorsliknande upplevelse. På sommaren kan man inte se igenom buskarna.

På takbjälklaget ligger även en gräsmatta med konst, flertalet körsbärsträd och ett fundament för julgran. Denna del avviker från resten av torget då det under gräset ligger ett 50–150 cm tjockt lager jord. På den öppna ytan står ett större träd med stora stamskador med ett tjockt lager fyllning mot stammen. Trädet växer i ett stort betongrör. På torget finns också, sedan 2024, konstverket Akalla Marbles av Jelena Rundqvist.

Figur 2 Den stora öppna ytan på torget. I fonden syns skärmtaket över nedgången till buss och tunnelbana. Till höger i bildsyns även konstverket Akalla Marbles av Jelena Rundqvist.

Figur 3 Den gräsbeklädda delen av torget.

Figur 4 En av passagerna mellan husen och det stora skärmtaket.

Trafikkontoret
Stadsmiljö

Fleminggatan 4
Box 8311
104 20 Stockholm
Telefon 08-508 26 247
Växel 08-508 27 200
magdalena.mone@stockholm.se
trafikkontoret@stockholm.se
Org nr 212000-0142
start.stockholm

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom trafikkontoret i samverkan med Järva stadsdelsförvaltning. Stadsdelsförvaltningen har samordnat dialog med Järvas äldreråd och tillgänglighetsråd. Programmet har presenterats under Järvaveckan.

Åtgärdsförslag

Aktivering - nytt på torget

Alla tillägg till torget är flexibla så att de kan flyttas tillfälligt och ställas på lager eller användas på annan plats i Stockholm, om torgets bjälklag eller tätskikt skulle behöva renoveras.

En större lön med omfattande stamskador ska under byggtiden utredas, för att se om den kan räddas eller om den måste ersättas i enlighet med Stockholms stadsövergripande trädmål. Trädet står djupt nedgrävt, upp till 1,5 m och det är mycket ovanligt att ett träd klarar ett sådant djup över tid. Om lönnen inte behöver tas ner får torget totalt 10 nya träd. Om det visar sig att lönnen måste fällas kommer totalt 11 nya träd planteras.

Konsten av Jelena Rundqvist kommer att kompletteras i ett dialogprojekt med ungdomar från Akalla.

Möbleringen lokaliseras till möbleringszoner på stenmjölsytor, vilket är mer tillgängligt än vanliga grusytor.

Lekfullhet och möblering

För att fler ska kunna mötas och för att göra torget lekfullare tillkommer:

- Böljande långa murar
- Boule
- Pingis
- Lekfulla bågar och lekdjur i betong
- Konst
- El till torghandel
- El till evenemang

För att fler ska kunna stanna till lättare på torget tillkommer:

- Böljande bänkar på murar
- Parksoffor och bord
- Sittgrupper av fåtöljer och bord
- Långbord
- Hammockar
- Parksoffor

Vegetation och dagvatten

För bättre lokalklimat och dagvattenhantering tillkommer:

- Grusytor som fördröjer regnvatten och gör att träd och buskar får tillgång till mer vatten
- Träd, minst 10
- Buskar och perenner i sammanhängande böljande ytor

- Delar av den befintliga gräsytan ersätts med ängsytor.

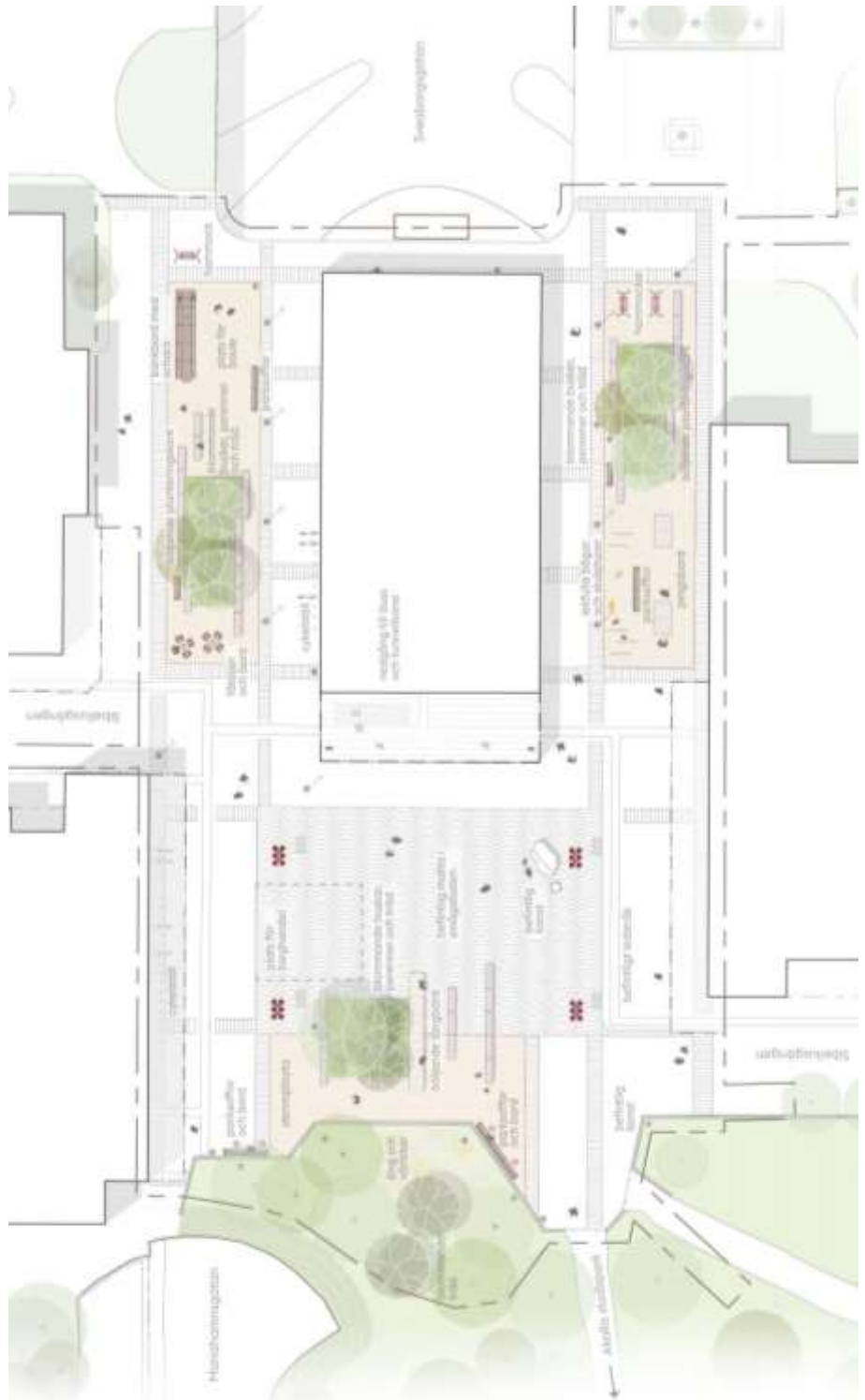
Belysning

Samtliga armaturer på torget uppdateras till led. Parkstolpar behöver bytas ut i sin helhet medan strålkastarbelysning och den höga röda stolpbelysningen kan renoveras och återanvändas. Förslaget innebär bara små justeringar i placering.

Spara och återanvända

Uppskattade delar av torgets funktioner som grönska och torghandel kompletteras för bättre funktion. Karaktärskapande element som konsten, de fyra belysningspollarna, skärmtak, murar, bågstenslagd smågatsten och största delen av övrig markbeläggning sparas.

Buskarna som är planterade på torget idag kommer att planteras på parkmark i Järva. Växterna passar inte på ett torg då de hindrar överblickbarheten och därför kan öka otryggheten. Stenarna i planteringskrukorna kommer att återanvändas i ett annat pågående projekt i Farsta. Överbliven smågatsten läggs upp på ett av stadens upplag för att kunna användas i andra projekt.

Figur 5 Illustrationsplan som visar förslaget. Norr uppåt.

Trafikkontoret
Stadsmiljö

Fleminggatan 4
Box 8311
104 20 Stockholm
Telefon 08-508 26 247
Växel 08-508 27 200
magdalena.mone@stockholm.se
traffikkontoret@stockholm.se
Org nr 212000-0142
start.stockholm

Avvägningar

I enlighet med Stockholm stads Program för tillgänglighet och delaktighet för personer med funktionsnedsättning har ett antal avvägningar gjorts i projektet.

Befintliga ledstråk ligger kvar för bibehållen orientering över torget, och till målpunkter som tunnelbana, lokaler och bankomat.

Möblering och aktiviteter är valda utifrån att så många som möjligt ska kunna nyttja torget. Utrustningsdetaljer som underlättar för många, som armstöd, ryggstöd, utrymme för rullstol vid bord har valts. Mycket utrustning lämnar också stor valfrihet i hur den används.

Information om de nya aktiviteterna på torget går ut i stadens kommunikationskanaler som hemsida, Tala om Stockholm, och tillgänglighetsråd.

Grus eller stenmjöl används sällan på torg eller i gatumark. För att möta behov av ökad grönska och fördröjning av dagvatten kommer användandet att behöva öka. På Akalla torg används ytorna för infiltration av vatten till planteringarna. Skötselavtal kommer anpassas till behov av genomsläppliga material.

De stora röda stolparna med tillhörande armaturer sparas på torget då de är en viktig del av kulturmiljön och torgets karaktär. En avvägning har gjorts att bevara den exakta utformningen, trots att det kräver att något dyrare delar måste köpas in vid byte till led.

Cykelställ närmast skärmtaket behålls och målas, trots att de idag används begränsat. Kontoret bedömer att den nya möbleringen på torget gör dem mer synliga och därför attraktivare. Att riva dem och göra nya fundament bedömdes dessutom vara komplicerat och dyrt.

Vegetation på takbjälklag är en utmaning under torra perioder. Risk finns att vegetationen kan komma att behöva vattnas under exempelvis värmeböljor. Behovet av naturlig skugga i Järva stadsdelsområde tillsammans med behovet att hantera dagvatten motiverar ändå ökad grönska på torget. Mer grönska är också ett önskemål som inkommit från medborgare. Avvägningen som gjorts innebär att torget får nya planteringsytor och träd.

Tillgången till rent dricksvatten i offentlig miljö är av vikt för stadens resiliens vid ökade temperaturer. I Akalla finns en dricksvattenfontän i Sibeliusgången, vilket är ca 40 m från Östra

entrén till torget. Kontoret bedömer att detta är tillräckligt nära och planerar ingen ny dricksvattenfontän i detta projekt.

Figur 6 Dricksvattenfontänen, i figuren markerad med blå prick, bedöms ligga inom räckhåll från torget.

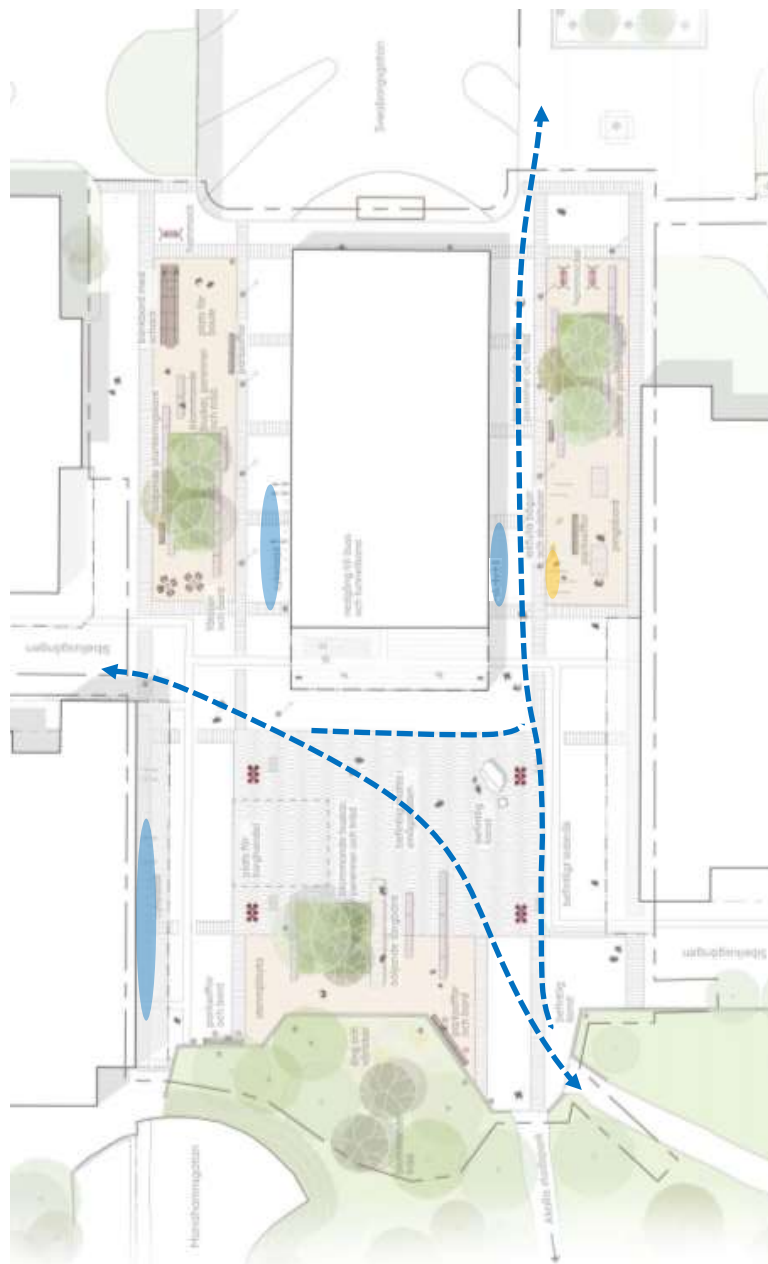
Akalla torg är i och med tunnelbanan och bussterminalens läge en viktig målpunkt både för gående och cyklister. Enligt gångplanen är Sibeliusgången tillsammans med Akalla torg utpekad som stadslivstråk. Projektet har arbetat med att stärka de sociala värdena på Akalla torg genom att prioritera vistelse på torget.

Vid Akalla torg sammanstrålar tre huvudcykelstråk, dels för att nå den viktiga målpunkten, men också för att cyklister ska kunna ta sig igenom torget vidare i cykelnätet. Enligt Cykelplanens schematiska dragning går huvudstråket som en förlängning av Mariehammsgatan vidare mot Akalla torg, men i samband med detaljplanarbetet för Mariehamn 1 mfl, S-Dp 2019-00670 har cykelstråket dragits via Kalevalagången och Sibeliusgången istället.

Cykelvägvisningen kommer ses över för att säkerställa att de som cyklar tydligt leds på rätt sätt genom torget enligt de föreslagna flödena enligt figur 7 nedan. Genom att det görs tydligt var cykling kan ske underlättas samspelet mellan människor vilket även gagnar vistelsevärden. Den fria bredden i de utpekade huvudriktningarna för gående och cyklister är planerat till minst fem meter och i Sibeliusgångens dragning minst sex meter. Planerad placering av möbler, cykelparkeringar och annat på torget ger vägledning för de utpekade stråken. För att underlätta och för att uppmuntra till

cykling till och från torget kommer antalet cykelparkeringar att utökas.

Vid en eventuell framtida omläggning av markbeläggningen på torget kan trafikkontoret följa upp om det behövs ytterligare förtydligande fysisk vägledning, exempelvis genom materialval eller instansade cykelmyror. Genom att det görs tydligt var cykling kan ske underlättas samspelet mellan människor vilket även gagnar vistelsevärden.

Trafikkontoret
StadsmiljöFleminggatan 4
Box 8311
104 20 Stockholm
Telefon 08-508 26 247
Växel 08-508 27 200
magdalena.mone@stockholm.se
trafikkontoret@stockholm.se
Org nr 212000-0142
start.stockholm

Figur 7 Blå streckad linje på plan visar tänkt cykelrörelse över torget i huvudcykelstråket. Cykelställ finns vid de huvudsakliga målpunkterna, affären och tunnelbanan och är på plan markerade med blå ovaler för befintliga cykelparkeringar och orange oval visar var nya cykelställ är planerade.

Konsekvenser

Projektet förväntas få positiva konsekvenser på social hållbarhet genom att bland annat bredda torgets målgrupp och stärka torget som mötesplats i Akalla.

Konsekvenserna förväntas vara positiva för klimat och biologisk mångfald då både grönska och förutsättningar för fördröjning av dagvatten tillkommer.

Gestaltningen är genomtänkt utifrån kulturmiljö, estetik och funktion.

Förslaget har flera lekfulla inslag som vänder sig till barn, unga och barnfamiljer. Även de som har svårare att röra sig får nya aktiviteter på torget. Tillgängliga möbler ska leda till att äldre och de som har svårt att röra sig ska kunna använda torget som mötesplats eller för vila. Den breda målgruppen förväntas få som positiv konsekvens att fler kvinnor ska kunna ta till sig av stadsrummet och även känna sig tryggare att väja kollektivtrafiken från Akalla torg.

Torget kan komma att bli attraktivare för näringsidkare i och med att fler personer förväntas vistas på torget.

Tidplan och genomförande

Tidplan

Aktivitet	2025	2026
Genomförandebeslut	X	
Projektering	X	
Upphandling	X	
Entreprenad		X

Projektering och upphandling genomförs under 2025. Entreprenad startar i delar så snart beslut är taget men huvuddelen av entreprenaden startar januari 2026. Invigning av projektet är planerad till augusti 2026.

Produktionsplanering och trafik under byggtiden

Framkomligheten till Akalla bussterminal och tunnelbanestation samt service (butik och restaurang) kommer säkras under hela

byggtiden. Passagen över torget till Sibeliusgången i båda riktningar kommer också att säkras.

Intressenthantering och kommunikation

Under program och projektering har kommunikation förts med Järvas äldreåd och tillgänglighetsråd, en boendegrupp och en förskolegrupp i Akalla. Ny konst kommer att tas fram av en barn- och ungdomsgrupp från skolor i Akalla.

Järva stadsdelsförvaltning som förvaltar grönytor i stadsdelen har medverkat i projektgruppens kontinuerliga avstämningar och granskningar. Ett samarbete med Järvas stadsdelsförvaltning kring trygghet under byggtiden med bland annat samordning av kommunikation pågår.

Trafikförvaltningen berörs indirekt av projektet genom att nedgången till buss och tunnelbana går via torget och är därför informerad om omfattning och tidplan för projektet.

Pressmeddelande går ut till lokalpress vid byggstart och efter färdigställandet, samt till På tal om Stockholm, som är en taltidning för personer med synnedsättning.

Ekonomi och finansiering

Investering

Den totala investeringsutgiften för projektet beräknas till 14 miljoner kronor. Hittills har 1,8 miljoner kronor bokförts i projektet för utredning, projektering och belysning. År 2025 kommer ytterligare 1 miljon kronor förbrukas samt 11,2 miljoner kronor under 2026. Investeringskalkyl är baserad på en kostnadsbedömning från Afry enligt tabell nedan. I totalutgiften ingår även risk och index. Projektet är delvis inrymt i nämndens utökade budgetram inom satsning Permanent aktivering/fokusområden men kommer också att finansieras inom vår långsiktiga budgetram inom offentliga rum och torginvesteringar.

Trafikkontoret
Stadsmiljö

Fleminggatan 4
Box 8311
104 20 Stockholm
Telefon 08-508 26 247
Växel 08-508 27 200
magdalena.mone@stockholm.se
trafikkontoret@stockholm.se
Org nr 212000-0142
start.stockholm

Sammanfattning	Tidigare nedlagt (mnkr)	Kommande utgifter (mnkr)	Totalt (mnkr)
Utredning och projektering	1,1	0,5	1,6
Byggansvarigkostnader inkl bygglösning och risk	0,7	2,0	2,7
Entreprenad		9,1	9,1
Index		0,5	0,5
Summa utgifter	1,8	12,2	14,0

Netto	1,8	12,2	14,0
--------------	------------	-------------	-------------

Utgiftsposter

Kostnader för utrustning utgör huvuddelen av projektets budget tillsammans med budget för växtbäddar och plantering.

Belysningen är en relativt stor post, 1,1 mnkr, då all belysning behöver uppdateras till LED och parkstolparna behöver bytas i sin helhet. De höga röda stolparna kräver en större insats för att kunna bevaras utan att förutsättningar för effektiv drift påverkas negativt. Riskpåslag utgör 1,2 mnkr.

Driftkostnader

Efter övertagandet som normalt sker efter två års garantitidsskötsel kommer driftkostnaderna öka marginellt för Järva stadsdelsförvaltning i och med att den gatugröna ytan blir större. Driftkostnaden för trafikkontoret ökar också marginellt då antalet träd i gatugröna ytor ökar från 1 till 10–11 st. Grusytorna innebär en förändring av driften och eventuellt även komplettering av drift- och underhållsavtal.

Projektet beräknas medföra ökade kapitalkostnader med sammanlagt cirka 1,1 mnkr per år från och med år 2027. Kapitalkostnaderna, som avser avskrivningar med en genomsnittlig preliminär avskrivningstid om cirka 20 år och intern ränta om 2,8 procent, minskar därefter successivt med gjorda avskrivningar.

Risk/Osäkerhet

Risker som identifierats i projektet är:

- Att anbudssumman för markentreprenaden överskrider den framtagna kalkylen.
- Att befintlig betong och tätskiktetskonstruktion skiljer sig från redovisade relationshandlingar.

Slut